

**Zespół Doradców ds. kontroli konstytucyjności prawa
przy Marszałku Senatu X kadencji**

w składzie: 1) dr hab. Mariusz Bidziński, prof. Uniwersytetu SWPS - sprawozdawca,
2) prof. dr hab. Marek Chmaj - sprawozdawca, 3) dr hab. Marcin Dabrowski, 4) dr
hab. Sławomir Patyra, prof. UMCS, 5) dr hab. Agnieszka Bień-Kacała, prof. UMK, 6)
dr Tomasz Zalasinski

EKSPERTYZA PRAWNA

w przedmiocie:

**oceny rozwiązań przyjętych w ustawie z dnia 13 stycznia 2023 r.
o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw**

Warszawa, 20 stycznia 2023 r.

I. ŹRÓDŁA PRAWA

(1).	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., nr 78, poz. 483 ze zm.);
(2).	Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską 19 stycznia 1993 r. (Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 285);
(3).	Traktat o Unii Europejskiej (Dz.Urz.UE z 2016 r., seria „C”, nr 202);
(4).	Ustawa z dn. 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz.U. z 2022 r., poz. 2250);
(5).	Ustawa z dn. 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm.);
(6).	Ustawa z dn. 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych (Dz.U. z 2022 r., poz. 2492);
(7).	Ustawa z dn. 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 2021 r., poz. 1904 ze zm.);
(8).	Ustawa z dn. 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3);
(9).	Ustawa z dn. 14 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259).

II. SKRÓTY

(1).	„EKPC”	Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności
(2).	„ETPC”	Europejski Trybunał Praw Człowieka
(3).	„ID”	Izba Dyscyplinarna
(4).	„IKNSiP”	Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
(5).	„IOZ”	Izba Odpowiedzialności Zawodowej
(6).	„Konstytucja RP”	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r.
(7).	„KRS”	Krajowa Rada Sądownictwa
(8).	„NSA”	Naczelny Sąd Administracyjny
(9).	„p.u.s.a.”	Ustawa z dn. 25 lipca 2002 r. Prawo o ustroju sądów administracyjnych
(10).	„p.u.s.p.”	Ustawa z dn. 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych

(11).	„p.u.s.w.”	Ustawa z dn. 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych
(12).	„SN”	Sąd Najwyższy
(13).	„TUE”	Traktat o Unii Europejskiej
(14).	„Ustawa nowelizująca”	Ustawa z dn. 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw
(15).	„Ustawa o SN”	Ustawa z dn. 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym

III. UWAGI WPROWADZAJĄCE

W dniu 13 stycznia 2023 r. Sejm przyjął ustawę o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw, wprowadzającą zmiany w Ustawie o SN, p.u.s.w., p.u.s.p. i p.u.s.a. Deklarowanym celem nowelizacji jest dostosowanie rozwiązań ustrojowych w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów oraz procedury badania spełniania przez sędziego wymogów niezawisłości, bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy do zasad wynikających z wiążących Rzeczpospolitą Polską aktów prawa międzynarodowego (TUE), stosownie do zobowiązań wynikających z decyzji wykonawczej Rady (UE) nr 9728/22 z dn. 14 czerwca 2022 r. w sprawie zatwierdzenia oceny planu odbudowy i zwiększania odporności dla Polski (druk Sejmu IX kadencji nr 2870). Ustawa wpłynęła do Senatu w dn. 16 stycznia 2023 r. (druk Senatu X kadencji nr 902).

Powyższe założenia mają zostać zrealizowane poprzez wprowadzenie następujących zmian:

- przyznanie NSA kompetencji do rozpoznawania spraw dyscyplinarnych sędziów SN, sędziów i asesorów sądowych, spraw dotyczących pociągnięcia sędziego do odpowiedzialności karnej i spraw o wznowienie postępowania na podstawie art. 18 ustawy z dn. 14 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw;
- przyznanie NSA kompetencji do rozpoznawania spraw z zakresu badania wymogów niezawisłości, bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy, przy czym w przypadku, gdy wyłączeniu podlegać ma sędzia SN albo NSA, to NSA jest sądem właściwym w obu instancjach, a w pozostałych przypadkach – NSA pełni jedynie rolę sądu drugiej instancji;

- usunięcie przepisów zgodnie z którymi okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogły stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności;
- modyfikacja przepisów dopuszczających badanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności poprzez rozszerzenie katalogu badanych przesłanek o okoliczność „ustanowienia na podstawie ustawy”, przy czym utrzymano konieczność uwzględnienia okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego i jego postępowania po powołaniu; warunkiem dopuszczalności badania jest to, aby zaistnienie ww. okoliczności mogło doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości, bezstronności lub ustanowienia na podstawie ustawy; usunięto element uwzględniania przy badaniu okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy;
- test niezawisłości, bezstronności i ustanowienia na podstawie ustawy może zainicjować również właściwy sąd, „jeżeli zachodzi w tym względzie poważna wątpliwość”;
- modyfikacja przepisów wymieniających czyny, które nie stanowią przewinień dyscyplinarnych (kontratypy), wskutek czego przewinieniem nie jest również „treść orzeczenia sądowego” (w tym w zakresie uwzględniającym naruszenie przepisów nakazujących pozostawienie bez rozpoznania wniosku o przeprowadzenie testu bezstronności oraz zakazujących kwestionowanie umocowania organów państwa i oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikających z niego uprawnień), ani też badanie spełniania przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy (bez względu na tryb badania).

Ustawa zawiera przepisy przejściowe przewidujące m.in. procedurę przeniesienia spraw dyscyplinarnych do NSA, jak również rozpoznanie przez NSA spraw, w których doszło do zawieszenia w czynnościach sędziego oraz wydłużenie terminów procesowych i terminów przedawnienia deliktów dyscyplinarnych. *Vacatio legis* wynosi 21 dni.

IV. ANALIZA PRAWNA

Zarówno uczestnicy procesu legislacyjnego, jak też przedstawiciele doktryny, wyrazili wątpliwości co do zgodności Ustawy nowelizującej z Konstytucją RP oraz faktu realizacji przez nią tzw. kamieni milowych, wyrażonych w decyzji wykonawczej Rady (UE) nr 9728/22.

W istocie przeniesienie kompetencji do rozpoznawania szeroko rozumianych spraw dyscyplinarnych sędziów do Naczelnego Sądu Administracyjnego budzi wątpliwości z punktu widzenia art. 184 (zakres kognicji NSA) i art. 177 Konstytucji RP (zgodnie z którym sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów). Zarzuca się tutaj naruszenie zarówno w zakresie przekazania spraw dyscyplinarnych, jak i badania niezawisłości i bezstronności sędziów. Podnosi się, że sprzeciwia się temu zarówno charakter spraw dyscyplinarnych, jak również procedura postępowania przed NSA i charakterystyka ustrojowa tego sądu. Wskazuje się również, że to Sąd Najwyższy, w świetle art. 183 ust. 1 Konstytucji RP, powinien sprawować nadzór nad sądami powszechnymi i wojskowymi w zakresie orzekania.

Zespół podziela powyższe wątpliwości i stoi na stanowisku, że objęcie kognicją NSA spraw dyscyplinarnych wszystkich sędziów (nie tylko sędziów sądów administracyjnych) pozostaje w kolizji z ww. przepisami Konstytucji RP. Nie sposób uznać, by uprawnienie Naczelnego Sądu Administracyjnego do sprawowania kontroli administracji publicznej obejmowało sądownictwo dyscyplinarne w stosunku do sędziów innych sądów. Funkcje Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego są odseparowane na gruncie art. 183 i 184 Konstytucji RP. W kontekście sądownictwa dyscyplinarnego nie sposób też nie dostrzec, że sprawy sędziów sądów różnych rodzajów cechują się swoją specyfiką. Przekazanie ich do NSA może zatem wpłynąć ujemnie na realizację prawa do sądu sędziów sądów innych, niż administracyjne.

Rozwiązaniem pozwalającym na uniknięcie ww. sprzeczności Ustawy nowelizującej z Konstytucją RP może być wprowadzenie przez Senat poprawek prowadzących do przeniesienia spraw dyscyplinarnych sędziów sądów powszechnych i sądów

wojskowych do innej izby Sądu Najwyższego (np. Izby Karnej) pod warunkiem, że jej skład będzie prawidłowo ukształtowany (o czym dalej).

Nie sposób nie dostrzec, że w decyzji wykonawczej Rady (UE) nr 9728/22 przewidziano obowiązek przeniesienia spraw z Izby Dyscyplinarnej (obecnie: Izby Odpowiedzialności Zawodowej) do innej izby Sądu Najwyższego (a nie: innego sądu). Należy jednocześnie podkreślić, że obowiązek ten był umotywowany koniecznością zapewnienia, że skład nowej izby będzie znacząco odmienny od składu Izby Dyscyplinarnej i będzie on spełniał wymogi niezawisłości, bezstronności i ustanowienia ustawą. Nie sposób również nie zauważyć, że blisko 1/3 sędziów NSA została powołana w procedurze z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej przepisami ustawy z dn. 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Z drugiej jednak strony w obecnym składzie IOZ SN występuje jeszcze większa liczba sędziów powołanych w ww. procedurze (zaś w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN, która *de lege lata* również jest kompetentna do badania zarzutów braku niezależności sądu lub niezawisłości sędziego, niemalże wszyscy sędziowie zostali powołani w ww. procedurze). W tym kontekście przeniesienie do NSA spraw dyscyplinarnych oraz spraw z zakresu badania wymogów niezawisłości, bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy uznać należy za krok, który prowadzi do zwiększenia szans na uzyskanie orzeczenia wydanego przez sąd spełniający ww. cechy (z uwagi na zwiększenie szans na wydanie orzeczenia przez sąd prawidłowo obsadzony). Co za tym idzie Ustawa nowelizująca przewiduje rozwiązania zmierzające – w pewnym sensie i w sposób dalece niepełny – do poprawy istniejącego stanu naruszeń fundamentów ustrojowych. Tym niemniej, z uwagi na wyżej zasygnalizowany brak kognicji NSA w zakresie spraw dyscyplinarnych sędziów sądów innych, niż administracyjne, przyjęte przez Sejm rozwiązanie jest nie do zaakceptowania.

Przed przejściem do dalszej analizy trzeba przypomnieć, że przyczyną leżącą u podstaw obecnego kryzysu ustrojowego jest wadliwe ukształtowanie procedury wyboru członków KRS, dokonane ustawą z dn. 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Bez rozwiązania tego problemu wszelkie propozycje w zakresie zmiany zasad odpowiedzialności

dyscyplinarnej sędziów traktować należy jako instrumenty zwalczające objawy, a nie – przyczyny kryzysu (co będzie jeszcze przedmiotem dalszych uwag Zespołu).

W świetle powyższych rozważań należy pozytywnie ocenić nieuwzględnione a zgłaszane w toku prac sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka poprawki, które zmierzały do wprowadzenia wymogu, aby sędziowie orzekający w sprawach objętych materią Ustawy nowelizującej musieli legitymować się siedmioletnim stażem na stanowisku sędziego. Pozwoli to na wyeliminowanie z orzekania w tych sprawach przez te osoby, których powołanie nastąpiło w procedurze ukształtowanej przepisami ustawy z dn. 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (*nemo iudex in causa sua*). Zespół rekomenduje natomiast wprowadzenie wymogu posiadania dziesięcioletniego stażu na stanowisku sędziego SN (na podobieństwo rozwiązania przyjętego na gruncie art. 10 § 1 p.u.s.p.). Co więcej, wskazane jest, aby sędziowie orzekający w sprawach dyscyplinarnych nie byli wcześniej skazani prawomocnym wyrokiem sądu dyscyplinarnego. Powyższe wymogi należy uzasadniać koniecznością posiadania przez sędziów orzekających w sprawach dyscyplinarnych zarówno nieskazitelnego charakteru, jak i odpowiedniego doświadczenia zawodowego, potwierdzonego stażem orzecznictwem. Z tych względów Zespół rekomenduje uwzględnienie tych wymogów na etapie poprawek Senatu.

Rekomenduje się usunięcie utrzymywanej przez Ustawę nowelizującą rażącej asymetrii w zakresie możliwości zaskarżania orzeczeń sądów wydanych na skutek wniosków o zbadanie spełnienia przez sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności. *De lege lata* środek odwoławczy od orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne i sądy wojskowe przysługuje jedynie sędziom (w przypadku, gdy wniosek został uwzględniony – por. K. Lipiński, *Ustawowy test niezawisłości i bezstronności sędziego w sprawach karnych*, „Palestra”, nr 10/2022, s. 22–24).

Pozytywnie należy również ocenić nieuwzględnione poprawki zmierzające do derogacji z systemu prawnego art. 29 §§ 2 i 3 oraz art. 72 § 1 pkt 1a, 2 i 3 Ustawy o SN i analogicznych przepisów pozostałych ustaw, penalizujących „odmowę wykonywania wymiaru sprawiedliwości”, „działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie organu wymiaru sprawiedliwości”

oraz „działania kwestionujące istnienie stosunku służbowego sędziego, skuteczność powołania sędziego, lub umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej” (tzw. przepisy kagańcowe). Pomimo modyfikacji art. 72 § 6 pkt 1 Ustawy o SN (i analogicznych przepisów pozostałych ustaw), przewidującego, że deliktem nie są „orzeczenia sądowe” (a nie: zachowania, czyny) z uwzględnieniem możliwego naruszenia 26 § 3 lub art. 29 § 2 i 3 Ustawy o SN, to organy dyscyplinarne w dalszym ciągu dysponują narzędziami mogącymi stanowić podstawę do ukarania sędziego za działanie zmierzające do realizacji konstytucyjnych i konwencyjnych gwarancji jednostki w zakresie dostępu do sądu. W konsekwencji Zespół również rekomenduje uzupełnienie Ustawy nowelizującej w analizowanym zakresie.

W odniesieniu do modyfikacji przesłanek testu bezstronności i niezawisłości poprzez dopuszczenie badania przesłanki ustanowienia sądu ustawą Zespół rekomenduje również, aby formuła testu uległa zmianie poprzez wyeliminowanie wymogu powiązania okoliczności dotyczących sędziego z okolicznościami danej sprawy. Praktyka funkcjonowania instytucji wykazuje, że nie pozwala ona na skuteczną realizację celów, którym instytucja powinna służyć (m.in. z uwagi na traktowanie konieczności wykazania tego związku jako wymogu formalnego). Tymczasem w świetle orzecznictwa ETPC fakt orzekania w sprawie przez sędziego powołanego w procedurze ukształtowanej przepisami ustawy z dn. 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw stanowi *per se* o naruszeniu prawa do sądu w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC. Naruszenie wypływa bowiem z samej wadliwość procedury powołania, a nie z przymiotów danego sędziego (zob. wyroki ETPC z dn.: 8 listopada 2021 r. ws. *Dolińska-Ficek i Ozimek p-ko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, 3 lutego 2022 r. ws. *Advance Pharma sp. z o.o. p-ko Polsce*, skarga nr 1469/20 oraz 22 lipca 2021 r. ws. *Reczkowicz p-ko Polsce*, skarga nr 43447/19).

Ustawa nowelizująca nie prowadzi do modyfikacji katalogu kompetencji IKNiSP SN, który przewiduje, że do jej właściwości należy m.in. rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego (art. 26 § 2 zdanie 1 Ustawy o SN). Obecnie kompetencje te powielają kompetencje IOZ SN (po wejściu w życie Ustawy nowelizującej będą

dublować kompetencje NSA, a w przypadku uwzględnienia proponowanych poprawek – kompetencje innej izby SN). W aktualnym stanie prawnym wykładania art. 26 § 2 Ustawy o SN nasuwa poważne wątpliwości (zob. A. Grabowski, B. Naleziński, *Konstytucyjne prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu w państwie pozornie praworządnym*, „Państwo i Prawo”, nr 10/2020, s. 26 oraz postanowienie SN z dn. 8 maja 2020 r., sygn. I NWW 7/20, LEX nr 2978450). Z tego względu Zespół rekomenduje Senatowi przyjęcie poprawki derogującej art. 26 § 2 Ustawy o SN.

Zasadniczo pozytywnie należy ocenić przepisy przejściowe w zakresie, w jakim przewidują weryfikację *ex lege* spraw rozpoznanych przez ID oraz IOZ SN, w których doszło do zawieszenia sędziego w czynnościach służbowych. Tym niemniej rozwiązaniem pełniej realizującym cele Ustawy nowelizującej jest nieuwzględniona przez Sejm poprawka zmierzająca do unieważnienia i pozbawienia skutków prawnych orzeczeń wydanych przez ww. izby. Ponadto rekomenduje się doprecyzowanie (uzupełnienie) przepisów przejściowych w zakresie przeniesienia spraw dotyczących testu bezstronności i niezawisłości do innej izby SN.

Nie sposób wreszcie nie dostrzec, że kluczową kwestią dla uregulowania ustroju sądownictwa w sposób zgodny z Konstytucją RP i umowami międzynarodowymi jest usunięcie obecnie funkcjonującego mechanizmu wyboru członków Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanego przepisami ustawy z dn. 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Wszystkie zmiany w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów, funkcjonowania nowych izb Sądu Najwyższego oraz kwestii badania wymogów niezawisłości, bezstronności oraz ustanowienia na podstawie ustawy są bowiem prostą konsekwencją wadliwego ukształtowania KRS. Jak długo problem ten nie zostanie rozwiązany, tak długo wprowadzane rozwiązania będą miały charakter częściowy, ukierunkowany na zwalczanie objawów, a nie – przyczyn nieprawidłowości. Z tego względu Zespół rekomenduje wprowadzenie do Ustawy nowelizującej poprawek ukierunkowanych na przywrócenie zgodnej z Konstytucją RP procedury obsadzania stanowisk w KRS.

Należy przypomnieć, że w ramach przysługującym Senatowi prawa do uchwalenia poprawek do ustawy uchwalonej przez Sejm, wynikającego z art. 121

ust. 2 Konstytucji RP, Senat uprawniony jest do poprawiania całości ustawy (i wszystkich jej przepisów) – zarówno przepisów merytorycznych, jak i przejściowych, zmieniających i końcowych (M. Chmaj, J. Juchniewicz, *Komentarz do Konstytucji RP. Art. 120, 121, 122, 123, 124*, Warszawa 2022, s. 82). Istotne jest, aby wnoszone poprawki dotyczyły materii przekazywanej ustawie i mieściły się w przedmiotowych ramach ustawy; „[z]wiązek między ustawą a poprawkami do niej musi opierać się nie na pojęciu treści regulacji (rozumianej jako konkretne rozwiązanie ujęte w jednostki redakcyjne), ale na pojęciu przedmiotu regulacji, który można interpretować jako sprawa, obszar, zagadnienie poddane procedurze regulacji” (tamże, s. 83 i 84). Przepisy prawa nie definiują pojęcia „poprawki”. Granice interwencji ustawodawczej Senatu są kształtowane jedynie przez orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego i brak jest miejsca na automatyczne, aprioryczne wyznaczanie granic poprawek, bez uwzględnienia wątków społecznych, gospodarczych i politycznych danej ustawy, jak również zależności istniejących pomiędzy poszczególnymi wątkami materii normatywnej.

Przechodząc na grunt analizowanej ustawy należy wskazać, że z punktu widzenia Senatu istotne jest przede wszystkim to, aby poprawki prowadziły do urzeczywistnienia naczelných zasad ustrojowych, w tym zasady demokratycznego państwa prawnego oraz trójpodziału władz – z uwzględnieniem separacji władzy sądowniczej. W tym ujęciu kwestia dopuszczalnego zakresu poprawek Senatu ma znaczenie służebne dla realizacji podstawowego celu, jakim jest przywrócenie ładu konstytucyjnego. Poprawki rekomendowane Senatowi przez Zespół w zasadniczej części pokrywają się z poprawkami, które były już przedmiotem prac sejmowej Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. W ocenie Zespołu wszystkie postulowane w nin. ekspertyzie zmiany pozostają w związku przedmiotowym i funkcjonalnym z Ustawą nowelizującą. Wpisują się w cele ustawy i mają stanowić instrument ich rzeczywistej, a nie jedynie pozornej czy częściowej realizacji – co należy odnieść szczególnie do kwestii ukształtowania modelu wyboru KRS, który ma dla sprawy znaczenie podstawowe.

V. KONKLUZJE I REKOMENDACJE

1. **Ustawę z dn. 13 stycznia 2023 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw należy ocenić jako próbę naprawy kryzysu ustrojowego związanego z dopuszczeniem do orzekania sędziów wybranych z udziałem KRS ukształtowanej przepisami ustawy z dn. 8 grudnia 2017 r. Jednakże w obecnym kształcie Ustawa nowelizująca nie zawiera rozwiązań wystarczających dla przywrócenia stanu zgodności ustaw sądowych z Konstytucją RP i umowami międzynarodowymi.**
2. **Przekazanie Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu spraw dyscyplinarnych oraz spraw z zakresu badania wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego pozostaje w sprzeczności z normami wynikającymi z art. 177, art. 183 ust. 1 i art. 184 Konstytucji RP.**
3. **Rozwiązaniem pozwalającym na uniknięcie powyższej niezgodności może być przekazanie spraw dyscyplinarnych sędziów sądów powszechnych i wojskowych innej, prawidłowo ukształtowanej izbie SN (np. Izbie Karnej), przy jednoczesnym pozostawieniu spraw dyscyplinarnych sędziów sądów administracyjnych w kognicji NSA.**
4. **Zrealizowanie celów wyrażonych w uzasadnieniu ustawy nowelizującej wymaga wprowadzenia do niej poprawek obejmujących:**
 - 1) **przywrócenie modelu wyboru członków KRS w sposób zgodny z przepisami Konstytucji RP;**
 - 2) **derogację przepisów konstruujących delikty dyscyplinarne określone w art. 72 § 1 pkt 1a, 2 i 3 ustawy o Sądzie Najwyższym oraz w pozostałych ustawach sądowych (tzw. przepisy kagańcowe);**
 - 3) **wprowadzenie wymogu posiadania co najmniej dziesięcioletniego stażu orzeczniczego przez sędziego orzekającego w sprawach objętych przepisami ustawy nowelizującej oraz wymogu niekaralności wyrokiem dyscyplinarnym;**
 - 4) **unieważnienie i pozbawienie skutków prawnych orzeczeń wydanych przez Izbę Dyscyplinarną oraz Izbę Odpowiedzialności Zawodowej SN;**

- 5) modyfikację testu niezawisłości i bezstronności poprzez usunięcie z niego wymogu analizowania przymiotów danego sędziego oraz indywidualnych okoliczności danej sprawy;
 - 6) modyfikację katalogu kompetencji Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych SN.
5. Ponadto rekomenduje się wprowadzenie poprawek obejmujących:
- 1) usunięcie asymetrii w zakresie możliwości zaskarżania postanowień sądów powszechnych i wojskowych wydanych w następstwie przeprowadzenia testu niezawisłości i bezstronności;
 - 2) doprecyzowanie przepisów przejściowych poprzez jednoznaczne przekazanie spraw z zakresu przeprowadzania testu bezstronności i niezawisłości innej izbie SN.

/...../

Skład Zespołu przygotowującego Ekspertyzę:

- 1) dr hab. Mariusz Bidziński, prof. Uniwersytetu SWPS - sprawozdawca, 2) prof. dr hab. Marek Chmaj - sprawozdawca, 3) dr hab. Marcin Dabrowski, 4) dr hab. Sławomir Patyra, prof. UMCS, 5) dr hab. Agnieszka Bień-Kacała, prof. UMK, 6) dr Tomasz Zalański